

Valdkond	Ajalugu
Kursuse nimetus	I kursus „Üldajalugu“
Klass	10
Kursuse eesmärk	<p>Üldajaloo kursuse eesmärk on anda õpilastele terviklik ülevaade ühiskonnas toimunud olulistest protsessidest ja sündmustest vana-, kesk- ja uusajal, aidates mõista nende seoseid Euroopa ja maailma ajaloo kujunemisega. Kursus toetab õpilaste teadmiste, oskuste ja väärtushinnangute arengut, rõhutades inimese, ühiskonna ja kultuuri vastastikuseid mõjusid eri ajalooperioodidel.</p> <p>Kursuse käigus analüüsivad õpilased ajaloo pöördelisi sündmusi, mõistavad nende mõju ühiskonna arengule ning seostavad neid Eesti ajaloo eripäradega. Kursus toetab oskust näha ajalooliste sündmuste tähendust tänapäevases maailmas, mõista väärtusruumi muutusi ajas ning arendada empaatiat ajalooliste isikute ja olukordade suhtes.</p>
Kursuse teemad, põhimõtted ja mõisted	<p>Kreeka linnriigid: valitsemine, kodanikkond, eluolu. Sparta ja Ateena. Hellenid ja barbarid: hellenite kasvatus, haridus ja igapäevaelu. Kreeka kultuur: mütoloogia ja religioon. Homerose eeposed. Ajalookirjutuse algus. Kõnekunst. Teater. Filosoofia: Sokrates, Platon, Aristoteles. Olümpiamängud. Makedoonia tõus ja hellenism: Aleksander Suur. Rooma riigi teke. Rooma vabariik ja selle korraldus. Rooma tõus suurriigiks: armee. Caesar. Keisrivõimu kehtestamine: Augustus. Lääne-Rooma ja Ida-Rooma. Rooma ühiskond ja eluolu: perekond, kasvatus ja haridus. Rooma õigus. Rooma kui antiikaja suurlinn. Ehituskunst. Religioon: ristiusu teke ja levik ning tõus riigiusuks. Antiiktsivilisatsioonide saavutused ja tähtsus maailma ajaloos. Rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi langus. Frangi riik: Karl Suur. Lääne-Euroopa riikide teke. Ühiskond ja eluolu: läänikord. Feodaalide ja talurahva eluolu. Rüütlikultuur. Linnaühiskond: kaubandus, käsitöö, valitsemine.</p>

	<p>Islami teke ja levik: Muhamed. Koraan. Ilmalik võim ja vaimulik autoriteet: keisrivõim ja paavstlus. Religiooni dominantsus. Vaimulikud ordud. Ketserlus. Ristisõjad. Ülikoolid ja skolastika. Uue maailmapildi kujunemine: renessanss ja humanism, maadeavastuste mõjud ning tagajärjed, reformatsioon ja vastureformatsioon. Absolutism ja parlamentarism: poliitiline kaart uusaja alguses. Absolutism Prantsusmaal, parlamentarismi kujunemine ja kindlustumine Inglismaal. Ameerika Ühendriikide iseseisvumine. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni sõjad, nende mõju Euroopale: valgustus. Viini kongress. Rahvusluse tõus ja rahvusriikide teke. Industriaalühiskond: tööstuslik pööre, industriaalühiskonna tunnused. Maailmamajandus, teaduse ja tehnoloogia areng uusajal.</p>
<p>Lõiming teiste ainetega</p>	<p>Lõiming: (loodus)geograafia Vana-Kreeka: https://www.youtube.com/watch?v=6bDrYTXQLu8 Ajaloolise aja übermõtestamise vajandusest vt nt siit Vana-Kreeka geograafia: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18713-Vana-Kreeka-linnriigid/217514 Kreeka linnriigid: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18713-Vana-Kreeka-linnriigid/217516#217517-Kreeka-linnriigid Valitsemisvormid: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18713-Vana-Kreeka-linnriigid/217518#217519-Valitsemisvormid Sparta ja Ateena võrdleva tabeli koostamine: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18713-Vana-Kreeka-linnriigid/217524#217525-Ateena-ja-Sparta-vordlus Kreeka tsivilisatsiooni uus tõus: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18968-Vana-Kreeka-eluolu/221361 Isikuloo ülesanne Perikles (lk 76-77): https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=76&p=separate&search=jeesus&hlid=237830814&tool=search&view=0,0,2480,3509 3d animatsioon eluolust Vana-Kreekas https://www.youtube.com/watch?v=3YrJxz6xsAk</p>

kirjandus ja ajaloo ühistöö:

Õpilased loevad kirjanduses Homerose “Iliast” ja “Odüsseia” laste versiooni ning koostavad ajalootunnis saadud teadmiste ning loetu põhjal kollaažitöö.

Isikuloo ülesanne Homeros (lk 72-

73): <https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=72&p=separate&search=jeesus&hlid=237830814&tool=search&view=0,0,2480,3509>

Isikuloo ülesanne Herodotos (lk 74-

75): <https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=74&p=separate&search=jeesus&hlid=237830814&tool=search&view=0,0,2480,3509>

Ajalookirjutuse algus ja kõnekunsti roll:

<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18970-Ajalookirjutuse-algus-ja-konekunsti-roll>

Vana-Kreeka olümpiamängud: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18974-Vana-Kreeka-olumpiamangud>

Antikkaja olümpiamängude võrdlus tänapäeva olümpiamängudega: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18974-Vana-Kreeka-olumpiamangud/221474#221475-Antiikaja-olumpiamangude-vordlus-nuudisaja-olumpiamangudega>

Isikuloo ülesanne Julius Caesar (lk 85-

86): <https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=85&p=separate&search=anni%20haandi&tool=search&view=0,0,2480,3509>

Isikuloo ülesanne Augustus (lk 87-

88): <https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=87&p=separate&search=anni%20haandi&tool=search&view=0,0,2480,3509>

3d animatsioon eluolust Vana-Roomas https://www.youtube.com/watch?v=5XxA4CX_lp8

Teadus Antiik-Roomas: <https://etv2.err.ee/1608333959/ajalugu-viie-minutiga>

Arhitektuur: <https://www.youtube.com/watch?v=PNjGJ9aIZ7g>

Suur rahvasteränne: http://entsyklopeedia.ee/artikkel/suur_rahvaster%C3%A4ndamine2

Suur rahvasteränne: <https://quizlet.com/357940063/suur-rahvaste-ranne-4-8-sajand-flash-cards/>

Rooma impeeriumi lagunemine: <https://www.youtube.com/watch?v=5tilhR0C6DY>

Suur rahvasterändamine ja Lääne-Rooma riigi langus: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/13727-Suur-rahvasteranne-ja-Laane-Rooma-riigi-langus>

Lääne- ja Ida-Rooma provintside võrdlus: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/15734-Laane-Rooma-ja-Ida-Rooma-provintside-vordlus>

Lääne-Euroopa riikide teke:

<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18843-Poliitika-keskajal-ja-religiooni-dominantsus/220325>

Frangi riik ja Karl Suur: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18843-Poliitika-keskajal-ja-religiooni-dominantsus/220309>

Poliitika keskajal ja religiooni dominantsus:

<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18843-Poliitika-keskajal-ja-religiooni-dominantsus>

Seisused keskajal: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18835-Seisused-keskaja-Euroopas>

Keskaegne linn ja kaubandus: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18866-Keskaegne-linn-ja-kaubandus-haridus-ja-teadus-Euroopa>

Islami teke ja ristisõjad: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18865-Islami-teke-ja-ristisõjad>

Saate kuulamine ja analüüs: <https://jupiter.err.ee/1088439/ooulikool-marju-lepajoe-paavst-innocentius-iii-inimolu-viletsusest>

Meelis Friedenthal: "Inimolu viletsusest": <https://kultuur.err.ee/1608764731/meelis-friedenthal-inimolu-viletsusest-aitas-innocentius-iii-tulla-toime-korkuse-pahega>

Ülikoolid ja skolastika: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18866-Keskaegne-linn-ja-kaubandus-haridus-ja-teadus-Euroopa/220605>

Renessans ja humanism:

<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18867-Keskajast-uusaega-renessanss-humanism-reformatsioon-ja-maadeavastused/220610>

Maadeavastused ja nende mõju: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18867-Keskajast-uusaega-renessanss-humanism-reformatsioon-ja-maadeavastused/220613>

Reformatsioon: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18867-Keskajast-uusaega-renessanss-humanism-reformatsioon-ja-maadeavastused/220616>

Vastureformatsioon: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18867-Keskajast-uusaega-renessanss-humanism-reformatsioon-ja-maadeavastused/220620>

Riigikorrad uusaja Euroopas: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18868-Absolutism-ja-parlamentarism-uusajal/220627>

Absolutism Prantsusmaal: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18868-Absolutism-ja-parlamentarism-uusajal/220630>

Parlamentarism Inglismaal: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18868-Absolutism-ja-parlamentarism-uusajal/220634>

Ameerika iseseisvumine: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18868-Absolutism-ja-parlamentarism-uusajal/220638>

Prantsuse revolutsioon: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18869-Prantsuse-revolutsioon-ja-Viini-kongress/220643>

Napoleoni sõjad: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18869-Prantsuse-revolutsioon-ja-Viini-kongress/220649>

Isikuloo ülesanne Napoleon Bonaparte (lk 102-103): <https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=102&p=separate&search=anni%20haandi&tool=search&view=0,0,2480,3509>

Isikuloo ülesanne Louis XIV (lk 103-104): <https://www.etera.ee/zoom/9892/view?page=103&p=separate&search=anni%20haandi&tool=search&view=0,0,2480,3509>

Viini kongress: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18869-Prantsuse-revolutsioon-ja-Viini-kongress/220651>

Rahvustuse sünd. Töö allikaga. <https://vara.e-koolikott.ee/node/4249>

Video Napoleoni võidud ja kaotused + Viini kongress:

[010 AV Propagandapildid Napoleoni võidud ja kaotused - YouTube](#)

Napoleoni võidud ja kaotused + Viini kongress tööleht video juurde:

[010_TL_Propagandapildid.Napoleoni-võidud-ja-kaotused.pdf - Google Drive](#)

Valgustus: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18870-Uued-tuuled-uusajal-valgustus-rahvuslus-toostuslik-poore-teaduse-ja-tehnika-areng/220654>

Tööstusrevolutsioon: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18870-Uued-tuuled-uusajal-valgustus-rahvuslus-toostuslik-poore-teaduse-ja-tehnika-areng/220666>

erinevad lõimingu näited: [Menüü \(google.com\)](#)

Majanduse, teaduse ja tehnika areng 19. sajandil: <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18870-Uued-tuuled-uusajal-valgustus-rahvuslus-toostuslik-poore-teaduse-ja-tehnika-areng/220670>

<p>Õppe kavandamine ja korraldamine (meetodid)</p>	<p>Loengud ja õpetaja selgitused Arutelupõhine õpe Allikate analüüs</p>
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane teab ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi ajaloolises arengus</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost antiikaja näidete põhjal <p>Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ning võrdleb demokraatliku ja aristokraatliku linnriigi toimimise põhimõtteid • näitab kaardil Kreeka linnriike <p>Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus</p> <p>Õpilane rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb ning võrdleb Rooma vabariigi ja keisririigi toimimise põhimõtteid • näitab kaardil Rooma riigi laienemist

Õpilane iseloomustab ja võrdleb ajastuid erinevate ühiskonnaelu valdkondade kaudu

- iseloomustab näidete abil antiikkultuuri saavutusi

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- iseloomustab religiooni ja mütoloogia osa antiikaja inimese maailmapildis ning kristluse tekkelugu ja kujunemist riigiusuks
- selgitab antiiktsivilisatsioonide tähtsust maailma ajaloos antiikaja näidete põhjal ning mõistab antiigipärandi olulisust tänapäeval
- toob esile seosed antiikkultuuri ja Euroopa kultuuri kujunemise vahel

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemuslikku seost keskaja kontekstis

Õpilane toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas

- iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid teabeallikaid

Õpilane rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat

- iseloomustab keskaja ühiskonda ja eluolu ning analüüsib kriitiliselt keskaja erinevaid teabeallikaid
- teab linnade tekkimise põhjusi ja iseloomustab, kuidas funktsioneeris linnaühiskond

Õpilane toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas

- iseloomustab islami teket ja levikut ning väärtustab islami kultuuripärandit

Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- iseloomustab kiriku osa keskaja ühiskonnas ja kultuuris ning inimeste mõttemaailma kujundajana
- teab ristisõdade põhjusi ja tulemusi ning mõju kultuurile ja väärtushinnangutele

Õpilane iseloomustab ja võrdleb ajastuid erinevate ühiskonnaelu valdkondade kaudu

Õpilane toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas

- iseloomustab keskaegsete ülikoolide tegevust

Õpilane teab ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi ajaloolises arengus

Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

Õpilane toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas

- iseloomustab uut maailmapilti ning selgitab renessansi, maadeavastuste ja reformatsiooni osa selle kujunemisel; analüüsib kriitiliselt erinevaid teabeallikaid

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- näitab ja analüüsib uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil
- mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- näitab ja analüüsib uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil
- mõistab riigi, kultuuri ja ühiskonna olemusliku seose ning väärtushinnangute muutumist uusajal

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- näitab ja analüüsib uusajal toimunud muutusi Euroopa poliitilisel kaardil
- teab, mis mõju avaldasid Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni reformid Euroopale

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas

	<p>Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus</p> <p>Õpilane iseloomustab ja võrdleb ajastuid erinevate ühiskonnaelu valdkondade kaudu</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab industriaalühiskonda ning analüüsib selle mõju inimeste igapäevaelule <p>Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas</p> <p>tunneb teaduse ja tehnika arengu põhijooni ning tähtsamaid saavutusi uusajal</p>
Hindamine	<p>Hindamine on suunatud õpilaste teadmiste, oskuste ja analüüsivõime mõõtmisele ning nende arengu toetamisele. Hindamismeetodid on mitmekesised, et hõlmata erinevaid õpitulemusi ja pakkuda kõigile õpilastele võimalust oma tugevusi näidata.</p>
Õppekäigud , projektid jms	<p>Teemaalased e-ekskursioonid ja virtuaalsed töötoad</p>
Õppematerjalid	<p>Üldajalugu gümnaasiumile - https://www.opiq.ee/Kit/Details/209 , https://www.avita.ee/20290</p>

Valdkond	Ajalugu
Kursuse nimetus	II kursus „Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni)“
Klass	10
Kursuse eesmärk	<p>"Eesti ajalugu I" kursus annab ülevaate Eesti ajaloost mandrijää taandumisest kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni. Tegemist on Eesti esi-, kesk- ja varauusaja kursusega, kus pööratakse tähelepanu Eesti alade asutamisest kuni reformatsioonini. Kõnealusel perioodil toimuvad Eesti aladel olulised muutused, mis on mõjutanud tugevalt tänast päeva. Seoste loomisel eri ajaperioodide vahel on võimalik õpilasel mõista Eesti ja Euroopa ajaloo sündmuste omavahelisi seoseid. Analüüsitakse muinaskultuuri kujunemist ning selle muutumist läbi aja, erinevate kultuurikontaktide vahendusel. Läbi ajaloo kursuse analüüsib õpilane Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajaloo kontekstis ning mõistab nende vastastikuseid seoseid. Ajalootundides rekonstrueeritakse läbi empaatiaülesannete minevikus elanud inimese elu, võttes arvesse ajastu eripära. Näidete järgi õpitakse tundma, kuidas Euroopa ja maailma kultuuri, majanduse ja poliitika areng on mõjutanud Eesti ühiskonda erinevatel ajalooperioodidel.</p>
Kursuse teemad, põhimõtted ja mõisted	<ul style="list-style-type: none"> • Jääaeg ja selle taandumine. Inimasustuse algus Euraasia põhjaosas. • Muinasaja allikad ja nende uurimine. • Kiviaja arheoloogilised kultuurid Eestis: Kunda kultuur, kammkeraamika kultuur, nõorkeraamika ehk venekirveste kultuur – elanike peamised tegevusalad ning kultuuri iseloomustavad muistised. • Pronksiaeg. Asva kultuur. Rauaaeg. Põlispõllundus, kalmed, linnused. • Eesti esiaja lõpul. Suhted naabritega: idaslaavlased, balti hõimud, viikingid. Rahvusvaheliste kaubateede kujunemine ja Eesti. • Eesti ühiskond esiaja lõpul: sotsiaalne kihistumine. Maakonnad ja kihelkonnad. Linnused. Külad ja elamud.

	<ul style="list-style-type: none"> • Muinasusund ning ristiusu levik Eestis. Muinasusundi seos loodusega. Vanimad teated ristiusu levikust Eestis. • Muistne vabadusvõitlus: Balti ristsõdade põhjused. Muistse vabadusvõitluse kulg. Eestlaste lüüasaamise põhjused ja tagajärjed. Henriku Liivimaa kroonika ajalooallikana. • Vana-Liivimaa riigid: riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Seisused. Maapäev. Vana-Liivimaa riikide omavahelised suhted ja suhted naabritega. Jüriöö ülestõus, selle põhjused ja tagajärjed. • Keskaja ühiskond Eestis: läänikorraldus. Mõisate rajamine. Sunnismaisuse ja teoorjuse kujunemine. Keskaegsed linnad Eestis: linnade valitsemine. Käsitöö, kaubandus, Hansa Liit. Gildid ja tsunftid. Eluolu linnas. • Kirik ja kultuur: vaimulikud ordud ja kloostrid • Tugeva keskvoimuga riikide kujunemine Läänemere regioonis. • Reformatsioon Eestis: haridusolud. Eestikeelse trükisõna algus. • Liivi sõda: Vana-Liivimaa asend Läänemere regioonis. Liivi sõja eellugu, kulg ja tulemused. • Eesti kolme kuningriigi valduses: riiklik korraldus ja poliitiline kaart. Vastureformatsioon. • Kultuuri areng: Balthasar Russowi kroonika ajalooallikana. Reformatsiooni ja vastureformatsiooni mõju vaimuelule.
<p>Lõiming teiste ainetega</p>	<p>Inimese kujunemine: https://www.youtube.com/watch?v=ehV-MmuvVMU Evolutsioon: https://www.youtube.com/watch?v=SGxDv7XybSo&list=RDLVehV-MmuvVMU&index=2 Neandertaalased: https://www.youtube.com/watch?v=FMc81qpCQ3g Lisalugemisena kasutatud: "Eesti ajalugu" https://www.avita.ee/28190 Lõiming kirjandusega ühise töö näol: Õigekeelsuse hindamine harjutustes 1–10, kokku on võimalik saada 2 p: 1–2 viga 2 p, 3–5 viga 1 punkt, rohkem kui 5 viga 0 p. 1. Millisel perioodil võis Kaalis asuda asula? (1 p) 2. Kuidas erineb õpiku ja filmi seisukoht asulast Kaalis? (2 p)</p>

3. Millised leiud viitavad, et asulas võidi elada igapäevaselt? (2 p)
  4. Miks ümbritses järve kivimüür? (1 p)
  5. Keda või mida järve ohverdati? (1 p)
  6. Nimeta Kreeka rännumees, kes külastas salapäraselt Ultima Thulet. Kirjelda seda saart, kuhu ta jõudis filmist ja allikast saadud teadmistega. (3 p)
  7. Kuidas on Lennart Meri Kaali meteoriidikraatriga seotud? (2 p)
  8. Kuidas kajastub Kaali katastroof kollektiivses mälus? (1 p)
  9. Too välja meteoriidikraatrite erinevad dateeringud ning nimeta, milliste meetoditega on need saadud? (3 p)
  10. Millisel ajaloo perioodil Kaali katastroof kõige tõenäolisemalt toimus? (1 p)
  11. Kirjuta 50-sõnaline kirjandi lõik, mille pealkiri on „Regilaulud kollektiivse mälu kujundajana“ või „Teaduse areng avab ja selgitab salapäraseid lugusid“. Ilmesta lõiku näitega. Näite võid tuua nii Urmas E. Liivi filmist „Kaali saladus“ kui ka loetud tekstist. Mustand kirjuta vihikusse. (max 12 p: sisu, 4 keel, sõnavara ja stiil 2 p, vorm 1 p)
- Film “Kaali saladus” iseloomustus: http://loodusesober.horisont.ee/artikkel285_254.html
- Film “Kaali saladus” analüüsi küsimused:
1. Nimeta Eesti teadlasi, kes on Kaali kraatri tekkimist uurinud.
  2. Too välja kõik filmis antud daatumid Kaali järve võimaliku tekke aja kohta. Lisa iga daatumi juurde meetod, kuidas tulemus saavutati:
  3. Mida sümboliseerib Kaali järve ümber ehitatud kivimüür?
  4. Kuidas kajastub meteoriidi langemine kollektiivses mälus?
  5. Nimeta saarlaste muistne jumal:
  6. Mida sümboliseerib Karja kiriku kolmjalg ning kuidas on see seotud Kaali järvega?
  7. Mida tähendab Ultima Thule ning milline antiikaja isik on sellega seotud?
  8. Mida nimetas Lennart Meri hõbevalgeks?
  9. Mida/keda arvatavasti järve ohverdati?
  10. Miks on Kaali järve ümber kultuurkiht õhuke?

ühiskonnaõpetus - ajalooliste ühiskondade toimimine

geograafia - asustuse geograafiline paiknemine

Eesti metsa lugu: <https://www.youtube.com/watch?v=ggwZuRo4QWQ>

Rõuge muinasasula: https://rouge.kovtp.ee/vaatamisvaarsused/-/asset_publisher/zULryZmRGe3Z/content/rouge-muinasasula-ja-linnamagi

Rõuge muinastalu: <https://muinastalu.ee/talu>

Ajalugu, kirjandus ja kunstiajalugu

- <https://drive.google.com/file/d/192IRGOMXjR0gg8dpOxfbzIbpRcsqgOQk/view>

Tallinna koge - <https://www.youtube.com/watch?v=TTQqTNQ3LLA>

Esimesed piiskopid: <https://youtu.be/revbFZVUHJg>

Paganate ristimine: <https://youtu.be/revbFZVUHJg>

Riia linna rajamine: <https://youtu.be/lzpplYVi3dA>

Ülesanne muistsest

vabadusvõitlusest: [https://www.etera.ee/zoom/41445/view?page=59&p=separate&search=tiina%20laanes&ool=search&view=0,0,2481,3508](https://www.etera.ee/zoom/41445/view?page=59&p=separate&search=tiina%20laanes&tool=search&view=0,0,2481,3508) (lk 59).

Video ülesande juurde muistsest vabadusvõitlusest: <https://www.youtube.com/watch?v=DXT86Ok-AEE>

Vanad ajad “Terra Mariana” vaatamine - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/vanad-ajad-terra-mariana>

Lõimitud ülesanded: [02_muistne-vabadusvoitlus-2.pdf](#) - Google Drive

- kirjandus
- ühiskonnaõpetus
- kunst

Lõimitud ülesanded “Muinas-Eesti ja risticõjad”: [02_muistne-vabadusvoitlus-2.pdf](#) - Google Drive

Video töölehtede juurde “Muinas-Eesti ja

risticõjad”: [https://www.youtube.com/watch?time_continue=131&v=DXT86Ok-](https://www.youtube.com/watch?time_continue=131&v=DXT86Ok-AEE&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fwww.eays.edu.ee%2F&source_ve_path=Mjg2NjY&feature=emb_l)

[AEE&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fwww.eays.edu.ee%2F&source_ve_path=Mjg2NjY&feature=emb_l](https://www.youtube.com/watch?time_continue=131&v=DXT86Ok-AEE&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fwww.eays.edu.ee%2F&source_ve_path=Mjg2NjY&feature=emb_l)
[ogo](#)

Lõimitud ülesanded: [03_jurioo.pdf](#) - Google Drive

- ajalugu
- kunst

- eesti keel ja kirjanuds
- ühiskonnaõpetus

Video

“Tasujad”: https://www.youtube.com/watch?v=u0abQ2ecA7g&embeds_referring_euri=https%3A%2F%2Fwww.eays.edu.ee%2F&source_ve_path=Mjg2NjY&feature=emb_logo

Töölehed video juurde: [03_jurioo.pdf - Google Drive](#)

ühiskonnaõpetus - ajalooliste ühiskondade toimimine

geograafia - Hansa Liidu geograafiline paiknemine

Keskaegne linnakultuur:

https://drive.google.com/file/d/1sSMFTTia4L37a2EBfNcUqp_wvKiNi-Ig/view

Keskaegse linnakultuuri video:

<https://www.youtube.com/watch?v=uYd7vLKBCxs>

kirjandus (filmi vaatamist ja analüüsi ajaloolises kontekstis saab jagada ajaloo ning kirjanduse vahel)

Film “Viimne reliikvia” vaatamine ja analüüs.

Poliitilised muutused Eesti aladel: [Poliitilised muutused Eesti aladel varauusajal \(e-koolikott.ee\)](#)

Vanad ajad “Liivi sõda” filmi vaatamine: <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/vanad-ajad-liivi-soda>

Ajalugu, muusika, kirjandus ja kulnstiajalugu - reformatsiooni mõju erinevatele valdkondadele.

Erinevad ülesanded reformatsioonist - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19415-14-Reformatsioon>

Reformatsioon ja vastureformatsioon Eesti aladel - [https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19088-](https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19088-Reformatsioon-ja-vastureformatsioon-Eesti-alade)

[Reformatsioon-ja-vastureformatsioon-Eesti-alade](#)

Reformatsioon: <https://www.youtube.com/watch?v=RryZFrOcf6U>

Reformatsioon 500 - <https://arhiiv.err.ee/video/reformatsioon-500>

Reformatsioon - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/ajalik-ja-ajatu-reformatsioon>

Reformatsioon - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/13688-Reformatsioon-Too-videoga>

Õppe kavandamine ja korraldamine (meetodid)	Loengud ja õpetaja selgitused Arutelupõhine õpe Allikate analüüs
Õpitulemused	<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane teab ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi ajaloolises arengus</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab tähtsamaid Eesti esiaja perioode; mõistab muististe kui ajalooallikate eripära <p>Õpilane mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajalooperioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab inimeste eluolu ja toob näiteid inimeste tegevusaladest ja nende muutustest esiajal <p>Õpilane rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab esiaja eestlaste suhteid naaberrahvastega ning vastastikuseid mõjutusi; • kirjeldab Eesti halduskorraldust ja majanduse arengut esiaja lõpul • seletab ja kasutab kontekstis mõisted arheoloogiline kultuur, muistis, muinaslinnus, kalme, maakond, kihelkond, malev, animism <p>Õpilane seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajalooperioodide eripära</p> <ul style="list-style-type: none"> • analüüsib Balti ristiõja põhjusi, kulgu ja tulemusi erinevate osaliste vaatenurgast

- Õpilane teab religioonide ja ideoloogiliste õpetuste tekkelugu, leviku põhjusi ning mõju ühiskonna arengule

Õpilane analüüsib näidete kaudu, kuidas Euroopa ja maailma kultuuri, majanduse ja poliitika areng on mõjutanud Eesti ühiskonda erinevatel ajaloo perioodidel

Õpilane mõistab, et nii ajalooallikas kui ka ajaloonarratiiv on mõjutatud selle autorist, loomise asjaoludest, ajastust ning tõlgendajast

Õpilane selgitab näidete varal sündmuste või protsesside erineva tõlgendamise põhjusi ning ühekülgse ajalookäsitluse tagajärgi

Õpilane selgitab allikatele tuginedes tänapäeva Eesti ühiskonnale iseloomulike ilmingute ja arengute ajaloolist tausta, hinnangute muutumist ajas ja põhjendab nende tagamaid

- tunneb muutusi Vana-Liivimaa riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil; iseloomustab suhteid naaberriikidega

Õpilane selgitab, millest sõltus eri ajastutel inimeste sotsiaalmajanduslik staatus Eestis ja Euroopas

Õpilane teab, kuidas Eesti haldusjaotus on ajas muutunud ning selgitab muutuste põhjusi

Õpilane rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat

- iseloomustab Eesti keskaja ühiskonda: läänikord, talurahva õiguslik seisund ning majanduslik olukord, käsitöö ja kaubandus, eluolu linnades; loob seoseid Eesti ja Euroopa ajaloo vahel keskajal
- kirjeldab Eesti keskaja kultuuri põhijooni ning mõistab ristiusu mõju Eesti kultuurile, vaimuelule ja väärtushinnangute muutumisele; saab aru kultuurilisest järjepidevuses

Õpilane seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajalooperioodide eripära

- selgitab allikate alusel Liivi sõja eellugu, kulgu ja tulemusi

Õpilane analüüsib Eesti ühiskonnaelu erinevate suurriikide koosseisus, lähtudes erinevast perspektiivist

Õpilane teab, kuidas Eesti haldusjaotus on ajas muutunud ning selgitab muutuste põhjusi

- teab muutusi riiklikus korralduses ja poliitilisel kaardil sõdade ajal

Õpilane rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat

Õpilane teab religioonide ja ideoloogiliste õpetuste tekkelugu, leviku põhjusi ning mõju ühiskonna arengule

- iseloomustab reformatsiooni mõju ja tähtsust eesti kultuuriloos; analüüsib muutusi mentaliteedis ning vaimuelus

Õpilane analüüsib, millistest teguritest võisid olla mõjutatud inimeste ideoloogilised valikud

Hindamine	Hindamine on suunatud õpilaste teadmiste, oskuste ja analüüsivõime mõõtmisele ning nende arengu toetamisele. Hindamismeetodid on mitmekesised, et hõlmata erinevaid õpitulemusi ja pakkuda kõigile õpilastele võimalust oma tugevusi näidata.
Õppekäigud, projektid jms	Teemaalased e-ekskursioonid ja virtuaalsed töötoad
Õppematerjalid	Eesti ajalugu I (kuni 16. ja 17. sajandi vahetuseni) - https://www.opiq.ee/Kit/Details/16 , https://www.avita.ee/15566/eesti-ajaloo-õpik-gümnaasiumile-i-osa-esiajast-rootsi-aja-alguseni

Valdkond	Ajalugu
Kursuse nimetus	III kursus „Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni)“
Klass	11
Kursuse eesmärk	Eesti ajaloo kursuse eesmärk on anda õpilastele terviklik ülevaade Eesti ajaloos toimunud ühiskondlikest, majanduslikest ja kultuurilistest muutustest Rootsi ajast kuni 20. sajandi alguseni, rõhutades nende seost Euroopa ja maailma ajalooga. Kursus toetab õpilaste oskust analüüsida erinevate ajalooajaperioodide sündmusi, protsesse ja ideid, mõista nende mõju tänapäevasele Eesti ühiskonnale ning arendada kriitilist mõtlemist ajalooallikate ja tekstide kasutamisel.
Kursuse teemad, põhimõtted ja mõisted	<ul style="list-style-type: none"> • Rootsi suurriigi ajastu. • Rootsi keskvoim ja baltisaksa aadel. • Majanduslik areng: talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Reduktsioon ja selle tulemused. Manufaktuuride teke. Kaubandus. • Vaimuelu ja kultuur: luterlus riigiusuna. Esimesed gümnaasiumid. Ülikooli asutamine Tartus. Rahvaharidus. Eestikeelse kirjasõna levik. • Põhjasõda: Põhjasõja põhjused, kulg ja tulemused. • Rahvastikuprotsessid Eestis 16.–18. sajandil. Sõdade, haiguste, olmetingimuste ja näljahädade mõju rahvastikule. • Balti erikord: Vene keskvoim ja baltisaksa seisuslik omavalitsus. Talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord. Asehalduskord. • Vaimuelu 18. sajandil: baltisaksa kultuur ja talurahvakultuur. Rahvaharidus. Pietism ja valgustus. • Moderniseeruv Euroopa: industriaalühiskonna kujunemine, rahvuslik liikumine. Venemaa 19. sajandil ja 20. sajandi algul.

	<ul style="list-style-type: none"> • Talurahva vabanemine: pärisorjuse kaotamine Eestis. Talurahva omavalitsuse kujunemine. Talude päriseksostmine. Usuvahetusliikumine. Tööstuse areng. Erinevused Põhja- ja Lõuna-Eesti arengus. • Ärkamisaeg: eelärkamisaeg. Estofiilid. Tartu ülikool 19. sajandil. Eesti haritlaskonna kujunemise algus. Seltsiliikumine. Tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ja nende eestvedajad, erimeelsused eesmärkide saavutamisel. • Moderniseeruv Eesti: majanduse areng. Raudteede ehitamine, selle mõju majanduslikule ja sotsiaalsele arengule. Suurtööstuse kujunemine. Põllumajanduse areng. Talurahva kihistumine. Ülevenemaaliste seaduste laienemine Eestile. Venestusaja mõju haridusele, kultuurile ja rahvuslikule liikumisele. Rahvusliku professionaalse kultuuri kujunemine. Uus rahvuslik tõus. Poliitilised rühmitused Eestis. 1905. aasta sündmused ja nende mõju ühiskonnale.
<p>Lõiming teiste ainetega</p>	<p>Lõiming:</p> <p>kunstiajalugu - baltisaksa mõisate analüüs ja eluolu kirjeldus</p> <p>Vanad ajad “Rootsi aeg” - https://arhiiv.err.ee/video/vaata/vanad-ajad-rootsi-aeg</p> <p>Mõisate reduktsioon: Mõisate reduktsioon (e-koolikott.ee)</p> <p>Majanduse areng Rootsi ajal - https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19428-Majanduse-areng-Rootsi-ajal</p> <p>Haldusjaotus Rootsi ajal: Rootsi keksvõim, baltisaksa aadel ja talupojad (e-koolikott.ee)</p> <p>Talupoja õiguslik seisund 17. sajandil: Rootsi keksvõim, baltisaksa aadel ja talupojad (e-koolikott.ee)</p> <p>Manufaktuurid: Manufaktuurid (e-koolikott.ee)</p> <p>Tartu Ülikooli lugu - https://ut.ee/et/sisu/tartu-ulikooli-lugu</p> <p>Tartu Ülikooli asutamine - https://vara.e-koolikott.ee/taxonomy/term/2946</p> <p>Wastne testament - https://arhiiv.err.ee/video/vaata/wastne-testament</p>

Usk ja haridus - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/ajalik-ja-ajatu-usk-ja-haridus>
Kes rajas Forseliuse seminari? - <https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/eesti-lugu-638-kes-rajab-forseliuse-seminari>
Hariduse areng Rootsi ajal - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19431-Hariduse-areng-Rootsi-ajal>
Vaimuelu Rootsi ajal - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19430-Vaimuelu-Rootsi-ajal>
Võimude vahetumine Eesti aladel - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19433-Voimude-vahetumine-Eesti-ala>
l
Klassitsism Venemaal - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/kunstiajalugu-klassitsism-venemaal>
Ülevaade Vene tsaaride ajaloost. Katariina II (kuulamine) - <https://arhiiv.err.ee/audio/vaata/silmaring-silmaring-ulevaade-vene-tsaaride-ajaloost-katariina-ii>
Vanad ajad “Põhjasõda” - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/vanad-ajad-pohjasoda>
Ülesanne põhjasõja kohta:
https://sisuloome.e-koolikott.ee/node/2697?_ga=2.62292911.2024807633.1634042557-1704369322.1630577287
Ülesanne Tiina Laanes MA töö põhjal: “Põhjasõda talupoja vaatevinklist” (lk 76), <https://www.etera.ee/zoom/41445/view?page=76&p=separate&search=tiina%20laanes&tool=search&view=0,0,2481,3508>

Vanad ajad “Vene aeg” - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/vanad-ajad-vene-aeg>
Talurahva õiguslik seisund - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19434-Balti-erikord-asehalduskord-talurahva-oiguslik-seisund/226079>
Balti erikord vs asehalduskord - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19434-Balti-erikord-asehalduskord-talurahva-oiguslik-seisund/226077>
Lugemist: [Üldised rahvastikuprotsessid ja migratsioonid maaruumis | Eesti juured](#)
Lugemist: [Üldised rahvastikuprotsessid: Vene aeg | Eesti juured](#)
Rahvaarvu muutumine - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19433-Voimude-vahetumine-Eesti-ala/226066>

Linnad ja kaubandus - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19433-Voimude-vahetumine-Eesti-ala/226068>

Hernhuutlased ja nende mõju rahvaharidusele Eestis 18. sajandil
- http://dspace.ut.ee/bitstream/handle/10062/52820/Dagmar_Siida_2016.pdf

Vennastekoguduste liikumine Eestis - [http://www.eestikirik.ee/vennastekoguduse-liikumine-eesis/Menüü - Ainetevaheline lõiminguprojekt kodukoha näitel \(google.com\)](http://www.eestikirik.ee/vennastekoguduse-liikumine-eesis/Menüü-Ainetevaheline_lõiminguprojekt_kodukoha_näitel_(google.com))

Euroopa kui maailmavõim - <https://historia-europa.ep.eu/et/pusinaitus/euroopa-kui-maailmavoim>

Moderniseerumine ja kultuurimustrite muutused Eestis 19.-20.sajandil (Ele Vnder)
- <https://ojs.erm.ee/index.php/ermer/article/view/103/96>

Eestlased vabastati pärisorjusest - <https://teadus.postimees.ee/4133895/tana-ajaloos-estlased-vabastati-parisorjusest>

Talurahva vabanemise erinevad ülesanded -
<https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18981-Talurahva-vabanemine>

Äratajad (video teksti juurde) - <https://www.youtube.com/watch?v=rMqowB5d-9I>

Tartu Ülikool, haritlaskond, seltsliikumine - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18983-Arkamisaeg/221611>

Rahvusliku professionaalse kultuuri kujunemine - <https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/18983-Arkamisaeg/221613>

kunstiajalugu - <https://sites.google.com/view/industriaal/kultuur/kunst-19-sajandil?authuser=0>

Kunst 19. sajandil (HEV õpilastele) - <https://sites.google.com/view/industriaal/kultuur/kunst-19-saj-kohandatud-hev-%C3%B5pilasele?authuser=0>

Pärisorjuse kaotamine - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/laulupeo-klipid-parisorjuse-kaotamine>

Eesti keel - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/laulupeo-klipid-est-keel>

Jannsen ja hümn - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/laulupeo-klipid-jannsen-ja-humn-i-versioon>

Koidula Mu isamaa - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/laulupeo-klipid-koidula-mu-isamaa-i-versioon>

Naised laulupeol - <https://arhiiv.err.ee/video/vaata/laulupeo-klipid-naised-laulupeol>

ajalugu, eesti keel ja kirjandus
- https://drive.google.com/file/d/1G_NWGHPEMz9Nr1mvGT3D720VquoJ6Vm7/view

Lutheri vabrik: <https://arhiiv.err.ee/vaata/ajavaod-moobliga-euroopasse>

Revolutsionärid (video teksti juurde) - <https://www.youtube.com/watch?v=ulyXkvfzOnQ>

	Raudteed Eestis - https://raudteelasteliit.ee/evr_areng_est.html
Õppe kavandamine ja korraldamine (meetodid)	Loengud ja õpetaja selgitused Arutelupõhine õpe Allikate analüüs
Õpitulemused	<p>Õpitulemused:</p> <p>Õpilane teab, kuidas Eesti haldusjaotus on ajas muutunud ning selgitab muutuste põhjusi</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas toimus Rootsi võimu järkjärguline kehtestamine kogu Eesti alal <p>Õpilane analüüsib Eesti ühiskonnaelu erinevate suurriikide koosseisus, lähtudes erinevast perspektiivist</p> <p>Õpilane selgitab, millest sõltus eri ajastutel inimeste sotsiaalmajanduslik staatus Eestis ja Euroopas</p> <p>Õpilane selgitab allikatele tuginedes tänapäeva Eesti ühiskonnale iseloomulike ilmingute ja arengute ajaloolist tausta, hinnangute muutumist ajas ja põhjendab nende tagamaid</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab talurahva õigusliku ja majandusliku olukorra muutumist Rootsi ajal <p>Õpilane teab religioonide ja ideoloogiliste õpetuste tekkelugu, leviku põhjusi ning mõju ühiskonna arengule</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab luterluse mõju ning Rootsi aja tähtsust eesti kultuuri ja hariduse arengus, ajaloos ning tänapäeval <p>Õpilane analüüsib, millistest teguritest võisid olla mõjutatud inimeste ideoloogilised valikud</p>

Õpilane analüüsib näidete kaudu, kuidas Euroopa ja maailma kultuuri, majanduse ja poliitika areng on mõjutanud Eesti ühiskonda erinevatel ajaloo perioodidel

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

Õpilane seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajaloo perioodide eripära

- selgitab Põhjasõja põhjusi, tulemusi ja mõju

Õpilane analüüsib Eesti ühiskonna elu erinevate suurriikide koosseisus, lähtudes erinevast perspektiivist

- iseloomustab Balti erikorda ning selle mõju Eesti arengule

Õpilane rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat

Õpilane mõistab ajaloolise arengu järjepidevust Eestis, sealhulgas kodukoha ajaloo näitel ja Euroopa ajaloo kontekstis

Kirjeldab moderniseeruvat Euroopat ja Venemaad 19. sajandil ja 20. sajandi algul.

- analüüsib Euroopa valgustusideede mõju Eesti vaimuelule

teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid;

- teab, kuidas muutus talurahva õiguslik seisund ja majanduslik olukord, ning selgitab majandusprotsesside ja talurahvaseaduste seoseid

Õpilane seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajalooperioodide eripära

- mõistab ärkamisaja tähendust ja tähtsust ning selle mõju kodanikuühiskonna kujunemisele Eesti ajaloos;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid estofiil, ärkamisaeg, rahvuslik liikumine, venestamine, Aleksandrikool

Õpilane selgitab allikatele tuginedes tänapäeva Eesti ühiskonnale iseloomulike ilmingute ja arengute ajaloolist tausta, hinnangute muutumist ajas ja põhjendab nende tagamaid

- iseloomustab rahvusliku liikumise eeldusi ja seoseid Euroopaga;
- teab, millised olid tähtsamad rahvusliku liikumise ettevõtmised ning kes olid rahvusliku liikumise eestvedajad; analüüsib allikate alusel rahvusliku liikumise ettevõtmisi ja ideid;

Õpilane teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus

- iseloomustab muutusi Eesti ühiskonnas ja ühiskondlik-poliitilise mõtte arengut 19. sajandi lõpul ning loob seoseid omariikluse kujunemisega;

Hindamine	Hindamine on suunatud õpilaste teadmiste, oskuste ja analüüsivõime mõõtmisele ning nende arengu toetamisele. Hindamismeetodid on mitmekesised, et hõlmata erinevaid õpitulemusi ja pakkuda kõigile õpilastele võimalust oma tugevusi näidata.
Õppekäigid, projektid jms	Teemaalased e-ekskursioonid ja virtuaalsed töötoad
Õppematerjalid	Eesti ajalugu II (kuni 19. sajandi lõpuni) - https://www.opiq.ee/Kit/Details/23 , https://www.avita.ee/20291/eesti-ajaloo-õpik-gümnaasiumile-ii-osa-rootsi-ajast-20-saj-alguseni

Valdkond	Ajalugu
Kursuse nimetus	IV kursus „Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel“
Klass	11
Kursuse eesmärk	Eesmärk on anda õpilastele sügav ja terviklik ülevaade 20. sajandi esimese poole olulistest ajaloolistest sündmustest ja protsessidest, nende põhjustest, tagajärgedest ja vastastikustest seostest. Kursus keskendub nii globaalsetele sündmustele kui ka nende mõjule Eesti ajaloos, aidates õpilastel mõista 20. sajandi esimese poole maailmapoliitika ja ühiskonna arengut.
Kursuse teemad, põhimõtted ja mõisted	<ul style="list-style-type: none"> • Maailma poliitiline kaart enne Esimest maailmasõda (piirid Euroopas, koloniaalimpeeriumid). • Sõjalised liidud enne Esimest maailmasõda, • Teaduse ja tehnika areng enne esimest maailmasõda ning selle mõju inimeste igapäevaelule • Esimese maailmasõja põhjused, kulg ja tagajärjed (sh nii rahvusvaheliste suhete, majanduslike mõjude, tehnoloogia arengu kui ka inimeste igapäevaelu võtmes) • Eesti omariikluse sünni eeldused, sündmuste kulg 1917 - 1918. • Vabadussõja kulg, sh pöördelisemad sündmused. • Rahvusvahelised suhted 1920. - 1930. aastatel • Majandus 1920. - 1930. aastatel, sh näited riikidest (Eesti, Saksamaa, Ameerika Ühendriigid, Venemaa) ja maailmamajandus (sh Suur depressioon)

	<ul style="list-style-type: none"> • Demokraatiad ja diktatuurid 1920. - 1930. aastatel, diktatuuride tekkimise põhjused • Rahvusvahelised suhted Teise maailmasõja eel • Teise maailmasõja kulg, pöördelisemad sündmused • Sõda kui humanitaarkatastroof, inimsusevastased kuriteod
<p>Lõiming teiste ainetega</p>	<p>Lõiming:</p> <p>Lõiming geograafiaga: -ülesanded (võrdlus ja analüüs) statistiliste andmetega (majandusnäitajad, rahvastikuandmed jne) Saksamaa, Prantsusmaa, Suurbritannia ja Venemaa kohta - geograafiliste andmete (maavarad, looduslikud olud jms) analüüs seostatuna majanduse (sh tööstuse) arenguga -andmekorje kaasaja geograafilistelt kaartidelt võrreldes tänapäevaga - kestvate mõjude kohta hüpoteeside loomine ning vajadusel hüpoteeside kontrollimine miniuurimistöö vormis (piirid Euroopas ning koloniseeritavates piirkondades - keelekasutus, kultuurimõjud jms)</p> <p>Lõiming geograafiaga: -töö geograafiliste ja ajalooliste kaartitega - territoriaalsete muutuste jälgimine ja analüüs</p> <p>Lõiming kirjandusega: -Vabadussõda käsitlevad kirjandusteosed võrrelduna dokumentaalsete allikatega</p>

	<p>geograafia:</p> <p>Euroopa riigid, Euroopa riikide kaart ning rahvastiku ja majandusandmete muutus 20. saj I poolel võrrelduna tänapäevaga ühiskonnaõpetus: demokraatia väärtustamine, ohud demokraatiale minevikukogemuse näitel</p> <p>ühiskonnaõpetus: sõda ja rahu - inimkonna valikud inimsusevastaste tegude vältimisel; inimsusevastaste tegude anatoomia riigikaitseõpetus:</p> <p>kodanikukaitse ja riigikaitse - inimeste asjatundlikud ja väärivad valikud sõjaolukorras; sõjapidamise viisid</p>
<p>Õppe kavandamine ja korraldamine (meetodid)</p>	<p>Loengud ja õpetaja selgitused</p> <p>Arutelupõhine õpe</p> <p>Allikate analüüs</p>
<p>Õpitulemused</p>	<p>Teab ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi ajaloolises arengus analüüsib 20.–21. sajandi suurriikide arenguhooni ja tähtsuse muutumist rahvusvahelistes suhetes</p> <ul style="list-style-type: none"> - iseloomustab suurriikide arenguhooni ja rolli muutumist rahvusvahelistes suhetes - tunneb maailma poliitilist kaarti enne Esimest maailmasõda: näitab kaardil suurriikide sõjalistesse blokkidesse kuuluvaid riike, koloniaalimpeeriume <p>rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat</p> <ul style="list-style-type: none"> - iseloomustab maailma majanduse arenguhooni; analüüsib teaduse ja tehnika mõju inimeste eluolule <p>analüüsib 20.–21. sajandi suurriikide arenguhooni ja tähtsuse muutumist rahvusvahelistes suhetes;</p> <p>teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja</p>

mõju ühiskonna arengus;

-analüüsib Esimese maailmasõja põhjusi ning sõdivate poolte taotlusi;

-näitab Euroopa kaardil territoriaalseid muutusi pärast Esimest maailmasõda

analüüsib erinevatest perspektiividest kolonialismi majanduslikke, poliitilisi ja eetilisi aspekte, tuues välja koloniaalimpeeriumide tekke ja lagunemise põhjused

-analüüsib Esimese maailmasõja tagajärgi ja mõju rahvusvaheliste suhete dünaamikale ning Euroopa riikide ühiskonnaelule;

seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajalooperioodide eripära;

mõistab ajaloolise arengu järjepidevust Eestis, sealhulgas kodukoha ajaloo näitel ja Euroopa ajaloo kontekstis;

õlgendab ajaloosündmusi allikatele tuginedes erinevast vaatenurgast;

rekonstrueerib minevikus elanud inimese elu, arvestades ajastu eripära ning inimese sotsiaalset ja kultuuritausta, rakendades empaatiat;

-analüüsib Eesti omariikluse saavutamise eeldusi ja protsessi;

- teab Eesti Vabadussõja sündmusi ning kirjeldab sõja käiku kaardi alusel;

-mõistab Vabadussõja ja Tartu rahu tähendust Eesti Vabariigi kindlustumisel; -seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Veebruarirevolutsioon, autonoomia, Asutav Kogu, Landeswehr, Tartu rahu;

-teab, kes olid Nikolai II, Vladimir Lenin, Jaan Poska, Johan Laidoner ja Konstantin Päts ning iseloomustab nende tegevust

toob näiteid suurriikide poliitilisest ja majanduslikust arengust ja koostööst eri ajastutel, selgitades koostöö eesmärgi;

teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus;

seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajalooperioodide eripära;

-analüüsib allikatele tuginedes rahvusvahelisi suhteid 1920. ja 1930. aastail ning loob esile allikaandmete põhjal muutuste põhjused;

- iseloomustab allikatele tuginedes majanduse arengut maailmasõdadevahelisel perioodil ning selgitab majanduskriisi põhjusi ja mõju;

toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas;

analüüsib, millistest teguritest võisid olla mõjutatud inimeste ideoloogilised valikud;

toob näiteid demokraatia kujunemisloost;

võrdleb inimeste õigusi, kohustusi ja vabadusi demokraatlikus ühiskonnas ja diktatuuris ning kujundab oma seisukoha;

analüüsib demokraatia avaldumist ühiskonnaelus ja poliitikas uusajast tänapäevani;

analüüsib riikide poliitilist arengut 20. sajandil, kõrvutades demokraatlikku ja diktatuuriühiskonda;

-analüüsib ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda inimeste ühiskondlike eneseteostusvõimaluste kaudu;

- analüüsib Eesti ühiskonna poliitilist arengut 1920. ja 1930. aastail, selgitab autoritarismi kujunemise põhjusi ja mõju ühiskonnale ning iseloomustab vaikivat ajastut;

-seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, kommunism, NSVL, fašism, natsionaalsotsialism, Rahvasteliit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, vabadussõjalased;

- teab, kes olid Jossif Stalin, Adolf Hitler, Benito Mussolini, Franklin D. Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson, ning iseloomustab nende tegevust.

teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus;

seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajalooajalooperioodide eripära;

-analüüsib allikatele tuginedes rahvusvahelisi suhteid Teise maailmasõja eel;

-iseloomustab Teise maailmasõja põhjusi ja tagajärgi;

	<p>-analüüsib allikatele tuginedes Teist maailmasõda kui humanitaarkatastroofi</p> <p>-analüüsib Teise maailmasõja mõju Eesti ajaloole;</p> <p>-teab, kes olid Winston Churchill, Charles de Gaulle, Dwight Eisenhower, Georgi Žukov, Johannes Vares ja Otto Tief, .kasutab kontekstis mõisteid Anšluss, Müncheneri konverents, MRP, baaside leping, okupatsioon, holokaust, suvesõda, Atlandi harta, ÜRO</p>
Hindamine	<p>Hindamine on suunatud õpilaste teadmiste, oskuste ja analüüsivõime mõõtmisele ning nende arengu toetamisele. Hindamismeetodid on mitmekesised, et hõlmata erinevaid õpitulemusi ja pakkuda kõigile õpilastele võimalust oma tugevusi näidata.</p>
Õppekäigud, projektid jms	<p>Teemaalased e-ekskursioonid ja virtuaalsed töötoad</p>
Õppematerjalid	<p>Lähiajalugu I – Eesti ja maailm 20. sajandi esimesel poolel - https://www.opiq.ee/Kit/Details/57, https://www.avita.ee/20719/lähiajalugu-i-osa-õpik-gümnaasiumile</p>

Valdkond	Ajalugu
Kursuse nimetus	V kursus „Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel“
Klass	12
Kursuse eesmärk	Eesmärk on anda õpilastele süvendatud arusaam 20. sajandi teise poole ja 21. sajandi alguse olulisematest rahvusvahelistest, regionaalsetest ja Eesti ajaloosündmustest. Kursus keskendub külma sõja kujunemisele, selle globaalsetele tagajärgedele ning perioodi lõpetanud geopoliitiliste muutuste mõistmisele.
Kursuse teemad, põhimõtted ja mõisted	<ul style="list-style-type: none"> • Külma sõja kujunemine ja selle avaldumise vormid: võidurelvastumine, liidud. Kriisid: Korea sõda, Suessi kriis, Kuuba kriis, Vietnami sõda, Berliini kriisid. • Kahepooluseline maailm: USA ja NSVLi vastasseis. • Lõhestatud Saksamaa: lõhestamine, kahe Saksa riigi vahelised suhted. • USA: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu. • Ühise Euroopa integratsiooni otsingud. Euroopa integratsioon. • Kommunistliku süsteemi kujunemine. • Ida-blokk: poliitiline süsteem, majandus, ühiskonnaelu, Moskva poliitika ja kriisid: Ungari ülestõus, Praha kevad, Poola kriisid, solidaarsus. • Kommunistlik Hiina.

	<ul style="list-style-type: none"> • NSVL: stalinism, sula, stagnatsioon. • Eesti NSV: ühiskond, majanduse areng, rahvastik, vastupanu vormid, suhted väliseestlastega • Majanduslikud ja poliitilised reformid NSVLis. • NSVLi ja kommunistliku süsteemi lagunemine. Berliini müüri langemine. Külma sõja lõpp ja geopoliitilised muudatused: poliitilise kaardi muutumine. • USA rolli muutus: uus jõudude vahekord maailmas. • Eesti iseseisvuse taastamine. Integratsioon Euroopasse ja maailma: laulev revolutsioon, riikluse taastamine. <p>Uued pingekolled: Balkani kriis.</p>
<p>Lõiming teiste ainetega</p>	<p>geograafia: Euroopa poliitiline kaart - territoriaalsed muutused, külma sõja mõju nüüdisaegsele rahvastiku- ja majanduselu statistikale (andmete võrdlus)</p> <p>ühiskonnaõpetus: demokraatia väärtustamine rahvusvahelistes suhetes; külm sõda maailmamajanduse mõjutajana</p> <p>geograafia - Euroopa riikide kaart</p> <p>ühiskonnaõpetus - demokraatia väljakutsed 20. Sajandil</p> <p>ühiskonnaõpetus - Nõukogude Liidu kui inimsusevastase režiimi olemus, dissidentlus kui kodanikualgatus totalitaarrežiimi oludes.</p>
<p>Õppe kavandamine ja korraldamine (meetodid)</p>	<p>Loengud ja õpetaja selgitused</p> <p>Arutelupõhine õpe</p> <p>Allikate analüüs</p>

<p>Õpitulemused</p>	<p>teab ajaloo perioode, neile iseloomulikke tunnuseid ja vaimulaadi ajaloolises arengus; mõistab inimese, ühiskonna ja kultuuri olemuslikke seoseid erinevatel ajaloo perioodidel, analüüsib väärtushinnangute ja väärtusruumi muutumist ajas; iseloomustab ja võrdleb ajastuid erinevate ühiskonnaelu valdkondade kaudu; teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus; analüüsib näidete kaudu, kuidas Euroopa ja maailma kultuuri, majanduse ja poliitika areng on mõjutanud Eesti ühiskonda erinevatel ajaloo perioodidel; -analüüsib allikate põhjal külma sõja põhjusi ja kujunemist ning teab avaldumisvorme; -analüüsib allikate põhjal külma sõja kriiside tekkimise põhjusi ning osaliste taotlusi ja tulemusi; -analüüsib rahvusvahelist olukorda külma sõja ajal; -teab, kes olid Harry Truman, John F. Kennedy, Nikita Hruštšov, Fidel Castro ning iseloomustab nende tegevust; -seletab ja kasutab kontekstis mõisteid külma sõda, kriisikolle, NATO, VLO, võidurelvastumine, raudne eesriie. teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus; võrdleb inimeste õigusi, kohustusi ja vabadusi demokraatlikus ühiskonnas ja diktatuuris ning kujundab oma seisukoha; -analüüsib demokraatlike riikide arengu põhijooni; -teab Euroopa integratsiooni kujunemist ja põhietappe; -teab, kes olid Ronald Reagan ja Robert Schumann, ning iseloomustab nende tegevust; -seletab ja kasutab kontekstis mõisteid Euroopa Liit, Euroopa Nõukogu, OSCE. seostab Eesti ajalugu Euroopa ja maailma ajalooga, tuues esile erinevate ajaloo perioodide eripära; analüüsib näidete kaudu, kuidas Euroopa ja maailma kultuuri, majanduse ja poliitika areng on mõjutanud Eesti ühiskonda erinevatel ajaloo perioodidel;</p>
----------------------------	---

-analüüsib kommunistliku süsteemi kujunemislugu ja põhijooni;
- iseloomustab NSVLi ühiskonnaelu arengut;
-analüüsib kommunistliku süsteemi kriiside põhjusi ja tagajärgi;
-analüüsib Eesti ühiskonna arengut Nõukogude okupatsiooni ajal; -seletab ja kasutab kontekstis mõisteid kollektiviseerimine, industrialiseerimine, stalinism, sula, stagnatsioon, dissidentlus, Brežnevi doktriin, plaanimajandus, sotsialismileer, liiduvabariik, kultuurirevolutsioon;
-teab, kes olid Jossif Stalin, Nikita Hruštšov, Leonid Brežnev, Mao Zedong, Johannes Käbin, Aleksander Dubček ja Lech Walesa, ning iseloomustab nende tegevust.
teab Euroopa ja maailma ajaloo pöördelisi sündmusi ja protsesse, mõistab nende tähtsust ja mõju ühiskonna arengus;

toob näiteid ajaloost, kuidas üksikisiku valikud on muutnud arusaamasid ühiskonnas tervikuna või kitsamas valdkonnas;

-analüüsib allikate põhjal NSV Liidu ja selle mõjusfääri lagunemise põhjusi;
-teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil pärast külma sõja lõppu;
-analüüsib allikate põhjal jõudude vahekorra muutusi rahvusvahelistes suhetes ning uute pingekollete kujunemist;
-analüüsib allikate põhjal Eesti iseseisvuse taastamist ning teab riikluse ülesehitamise käiku;
-analüüsib allikate põhjal Eesti integreerumist Euroopasse ja maailma;
- teab, kes olid Ronald Reagan, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, George Bush, Vaclav Havel, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust;
-seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, laulev revolutsioon, Rahvarinne, Balti kett, interrinne, ERSP, Eesti Kongress, Põhiseaduse Assamblee.

Hindamine	Hindamine on suunatud õpilaste teadmiste, oskuste ja analüüsivõime mõõtmisele ning nende arengu toetamisele. Hindamismeetodid on mitmekesised, et hõlmata erinevaid õpitulemusi ja pakkuda kõigile õpilastele võimalust oma tugevusi näidata.
Õppekäigid, projektid jms	Teemaalased e-ekskursioonid ja virtuaalsed töötoad
Õppematerjalid	Lähiajalugu II – Eesti ja maailm 20. sajandi teisel poolel- https://www.opiq.ee/Kit/Details/67 , https://www.avita.ee/20720/lähiajalugu-ii-osa--õpik-gümnaasiumile

Valdkond	Ajalugu
Kursuse nimetus	VI kursus „Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm“
Klass	12
Kursuse eesmärk	Eesmärk on anda õpilastele ülevaade ühiskondlikest, kultuurilistest ja tehnoloogilistest muutustest, mis on kujundanud inimeste igapäevaelu ja maailmavaateid 20. ja 21. sajandil. Kursus aitab mõista ideoloogiate, teaduse, tehnika ja kultuuri arengu mõju nii ühiskondadele tervikuna kui ka üksikisikutele, rõhutades seejuures seoseid poliitiliste, majanduslike ja sotsiaalsete protsessidega.
Kursuse teemad, põhimõtted ja mõisted	<ul style="list-style-type: none"> • Ühiskondlikud liikumised ja ideoloogiad: sotsialism, liberalism, noorsooliikumine, kodanikuõiguste liikumised, keskkonnakaitse. Ühiskondlike liikumiste ja ideoloogiate avaldumine kultuuris. • Muutused eluolus: naiste emantsipatsioon, sport, mood, massikultuur, kodumasinad. • Teaduse ja tehnika areng: autoajastu, raadio, televisioon, arvuti, internet, kosmoseajastu. • Kultuurivaldkondade arengu iseloomulikud jooned: kunst, kirjandus, arhitektuur, muusika. • Mitmekultuurilisuse kontseptsioon. • Poliitiliste olude mõju Eesti kultuurile ja eluolule. • Suhtumine sõdadesse: patsifism, võidurelvastumine, desarmeerimine, tuumasõja oht.

	<ul style="list-style-type: none"> • Rahvusvahelised organisatsioonid: Rahvasteliit, ÜRO, NATO. Uue maailmakorra loomise katsed. • Konfliktid ja nende lahendamise püüded Lähis-Ida näitel. • Eesti osalemine rahvusvaheliste organisatsioonide töös. • Massikuritegude ideoloogilised alused ja psühholoogilised juured. • Koonduslaagrid, GULAG. Küüditamised. • Natsismikuriteod. • Kommunismikuriteod. • Genotsiid, etnilised puhastused. • Inimsusevastased kuriteod Eestis. • Koloniaalsüsteemi lagunemine ja selle tagajärjed. • Uute vastasseisude kujunemine, terrorism. • Islamimaailma aktiveerumine ja vastuolud läänega.
<p>Lõiming teiste ainetega</p>	<p>ühiskonnaõpetus - kodanikualgatuslikud liikumised ja subkultuurid ühiskondlike muutuste teenistuses; sport kui poliitiline tööriist kunst, muusika - popkultuuri ja ühiskonnaelu vastasmõju; kultuuri eredamaid hetked ühiskonnatrendide mõjutajana füüsika - tehnilised uuendused 20. sajandil Eluolu ja kultuur 20. sajandil https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19095-Eluolu-ja-kultuur-20-sajandil Artiklid punkkultuurist Nõukogude Eestis: a) "Punk on lahe, ehk kuidas Eesti naispunkarid oma koha leidsid" https://novaator.err.ee/1608835531/punk-on-lahe-ehk-kuidas-eesti-naispunkarid-oma-koha-leidsid</p>

b) "Galerii: Eesti punkaritest 1980. aastatel tehtud fotod Vene arhiivis" <https://www.postimees.ee/4340035/galerii-eesti-punkaritest-1980ndatel-tehtud-fotod-vene-arhiivis>

c) "Punk läheb eest ära" <https://sirp.ee/s1-artiklid/c9-sotsiaalia/punk-laheb-eest-ara/>
ühiskonnaõpetus - üksikisiku radikaliseerumine ideoloogiate mõjul
Inimõiguste kujunemislugu, Inimõiguste Instituudi
veebinäitus <https://naitused.humanrightsestonia.ee/inimoiguste-kujunemislugu/>
Euroopa Nõukogu inimõiguste hariduse käsiraamatu teemaplokk "Rahu ja vägivald".
Lisaks teoreetilisele taustaselgitusele leiab (lehe paremast servast) mitmeid aktiivõppe
meetodeid sõja ja rahu teema käsitlemiseks
õppetöös: <https://www.coe.int/et/web/compass/peace-and-violence>
Eesti Punase Risti eestvedamisel koostatud käsiraamat "Avastades humanitaarõigust".
Mahukast materjalist leiab teoreetilist infomaterjali, allikaid, metoodilisi juhendeid,
ülesandeid jpm kasulikku sõja ja rahu teema
käsitlemisel <https://www.icrc.org/data/files/ehl/ehl-estonian-modules.pdf>
Aruteluharjutus (sõjalise) vägivalda kasutamise kohta. Inglise keeles Euroopa Nõukogu
käsiraamatust "Living in Democracy III". lk 97 ("Using violence. Is using violence
acceptable on some cases?") https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2015/09/EDC_HRE_Volume_III_Living_in_democracy.pdf
Euroopa Ajaloo Maja koostatud õppematerjal sõja ja rahu teemadel "Pistrikud ja
rahutuvid" <https://historia-europa.ep.eu/et/haridustootajad-ja-opetajad/klassitoo-ulesanded/pistrikud-ja-rahutuvid-konflikt>
ERR saade Yasser Arafatist <https://bit.ly/3vkc0Vu>
kirjandus ja ajalugu
Ajalugu ja kunstiõpetus (kollaažide tegemine)
Lõimingu võimalused kirjandusega (ajalooliste sündmuste ja romaanide analüüs).
Võimalikud raamatud:
Esta Aksli „Lendas väike lepatriinu”
Sofi Oksanen „Puhastus”
Sofi Oksanen „Kui tuvid kadusid”

Martha Hall Kelly „Sirelitüdrukud”
Heather Morris „Auschwitzi tätoveerija”
Leelo Tungal "Seltsimees laps"

Euroopa Nõukogu metoodiline käsiraamat "Järjehoidjad" inimõiguste kaitsest ja nende rikkumisest. Käsiraamat sisaldab erinevaid aktiivõppe meetodeid sellistel teemadel, nagu näiteks rassism, genotsiid, vaenu õhutamise internetis, inimõigused ja nende kaitse, sõnavabaduse küsimusi, eraelu kaitse jms <https://rm.coe.int/bookmarks-estonian-jarjehoidjad-2017-veebi/16807109a3>

Võimalik ülesanne: kirjanduses on õpilased lugenud 21. sajandi kirjandusest ühe ajaloos soovitatava teose. Tunnis jaotada õpilased vastavalt raamatutele gruppidesse. Igal laual võiks olla ka üks teos, et vajadusel näiteid otsida. Laudkonnale antakse ülesandeks välja tuua ajaloolised sündmused, mis raamatus olid ning toetada need ajalooliste faktidega. Taoline raamatu analüüs on õpilastele väga meeldinud.

Holokaust Eestis ülesanne järgmise materjali põhjal: <https://klooga.nazismvictims.ee/materjalid/holokaust-estis/>

Klassi jaotamine 5 grupiks, kus iga grupp saab läbitöötamiseks ühe järgmistest materjalidest:

- [HOLOKAUST EESTIS](#)
- [KLOOGA LAAGER](#)
- [ELU LAAGRIS](#)
- [MASSIMÕRV 19. SEPTEMBRIL 1944](#)
- [MASSIMÕRVA AVASTAMINE](#)

Analüüsi käigus tutvustatakse materjali kaasõpilastega. Kokkuvõtted loetust võib lisada padlet.com või sutori.com keskkonda.

Inimsusevastaste kuritegude juures saab vaadata järgmiseid filme:

- "Manna" - <https://www.kogumelugu.ee/et/videoteek/manna> (Räägib Pärnu juudikogukonna hukkamisest)

	<ul style="list-style-type: none"> • Theodor Balberyszski lugu - https://www.kogumelugu.ee/et/videoteek/theodore-balberyszski-0 (Klooga laagris ellujäänu) • Holokaustis ellujäänute mälestused - https://www.kogumelugu.ee/et/videoteek/holokaustis-ellujaanute-malestused • "Põgenemine" - <p>Kultuuri- ja väärtuspädevuse arendamiseks väga hea ülesannetekogu: https://ajalugu.haridusekraanil.ee/ Veebilehel olevaid ülesandeid on võimalik kombineerida.</p> <p>Inimsusevastased kuriteod: https://e-koolikott.ee/et/oppematerjal/19185-Inimsusevastased-kuriteod Veebinäitus krimmitatarlastest https://naitused.humanrightsestonia.ee/crimeantatar/</p>
<p>Õppe kavandamine ja korraldamine (meetodid)</p>	<p>Loengud ja õpetaja selgitused Arutelupõhine õpe Allikate analüüs</p>
<p>Õpitulemused</p>	<p>-arutleb inimeste igapäevaelu valikute üle demokraatlikes ja totalitaarsetes ühiskondades</p> <p>-toob näiteid solidaarsusliikumistest ning kirjeldab nende mõju ühiskonnale</p> <p>-teab teaduse ja tehnika arengu saavutusi ning iseloomustab nende rakendumist igapäevaelus;</p> <p>-toob näiteid kultuurielust ning seostab neid ühiskonnas toimunud muutustega.</p> <p>-analüüsib, mis asjaoludel kujunesid ja muutusid inimeste hoiakud ning väärtushinnangud sõja ja rahu küsimuses 20. sajandi jooksul;</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - analüüsib allikate põhjal rahvusvaheliste organisatsioonide rolli riikidevahelistes suhetes; - selgitab Lähis-Ida kriisikolde kujunemise põhjusi, selgitab kriisi olemust ja püüdeid seda lahendada; - seletab ja kasutab kontekstis mõisteid desarmeerimine, võidurelvastumine, patsifism. - selgitab, millised arengusuunad ühiskonnas tegid võimalikuks inimsusevastaste kuritegude toimepaneku; - mõistab inimsusevastaste kuritegude olemust ning nende taunimise ja vältimise vajalikkust; - toob näiteid inimsusevastaste kuritegude toimepanemistest ja nende tagajärgedest; - seletab ja kasutab kontekstis mõisteid genotsiid, holokaust, küüditamine, GULAG. - iseloomustab koloniaalsüsteemi toimimist, selle lagunemise põhjusi ja tagajärgi; - analüüsib uute vastasseisude kujunemist maailmas pärast külma sõja lõppu - analüüsib allikate põhjal väikerahvaste õigusi suurriikide koosseisus
<p>Hindamine</p>	<p>Hindamine on suunatud õpilaste teadmiste, oskuste ja analüüsivõime mõõtmisele ning nende arengu toetamisele. Hindamismeetodid on mitmekesised, et hõlmata erinevaid õpitulemusi ja pakkuda kõigile õpilastele võimalust oma tugevusi näidata.</p>
<p>Õppekäigud, projektid jms</p>	<p>Teemaalased e-ekskursioonid ja virtuaalsed töötoad</p>

Õppematerjalid

Lähiajalugu III – 20. sajandi arengu põhijooned: Eesti ja maailm-
<https://www.opiq.ee/Kit/Details/75>, <https://www.avita.ee/20721/lähiajalugu-iii-osa-õpik-gümnaasiumile>